

Complexnummer: 528315

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Scheepswerf Meerman

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

528316, 528317, 528318, 530010

Woonplaats

Arnemuiden

Gemeente

Middelburg

Provincie

Zeeland

Locatie van het hoofdobject

Arnemuiden, Zuidwal 63

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

SCHEEPSWERF "Meerman" bestaande uit een GROTE LOODS, KLEINE LOODS, PEKKOT en SCHEEPSHELLING.

Van de 14de tot en met de 16de eeuw hebben de Walcherse steden een belangrijke handelspositie als voorhavens van Brugge en later Antwerpen. In Zeeland bloeit de scheepvaart en de provincie telt vele werven. Ook Arnemuiden, gunstig gesitueerd op het knooppunt van belangrijke scheepvaartroutes en aan diep vaarwater, bezit in de voornoemde periode meerdere werven. Onder invloed van oorlog en veranderingen in de waterloop concentreert de Zeeuwse scheepvaart zich in de loop van de 17de eeuw meer op het noorden. Doordat haven en rede verzanden en gedurende de 18de eeuw voor grotere schepen steeds slechter bereikbaar worden, verliezen veel werven hun klandizie. De werkzaamheden concentreren zich op kleinere schepen die bestemd zijn voor de zeevisserij.

Volgens historische bronnen bevindt zich vanaf het derde kwart van de 18de eeuw al een scheepswerf op het terrein aan de zuidzijde van de Langstraat. Op 17 november 1786 koopt Jacobus Meerman dit werfbedrijf bestaande uit 'Scheepstimmerwerf en loods helling en kanthelling en alle gereedschappen'. De familie Meerman blijft eigenaar tot aan de sluiting van het bedrijf in 1986. Zij bezit korte tijd ook werven te Middelburg en Yerseke. Blijkens de werfboeken worden in Arnemuiden met name hoogaarsen gebouwd. In 1962 rolt de laatste hoogaars van de helling. Deze is bestemd voor de pleziervaart.

SCHEEPSWERF "Meerman" in Arnemuiden is één van de oudste scheepswerven in Nederland. De werf dateert in zijn

huidige vorm uit het begin van de tweede helft van de 18de eeuw en is gelegen op het aflopende terrein tussen de Zuidwal, de Arnestraat en de Arne. Op dit terrein bevinden zich achtereenvolgens de GROTE of BOUWLOODS (1), KLEINE of ZAAGLOODS (2), het PEK- of PIKKOT (3), SCHEEPSHELLING (4) en een recente loods voor de opslag van materialen die buiten de bescherming valt. De grote en kleine loods zijn omstreeks 1870 gebouwd.

Sinds de recente restauratie (2005-2006) heeft het complex een museale functie. Tevens is het sedertdien in gebruik en beheer bij de Stichting Behoud Hoogaars als reparatie- en onderhoudswerf voor traditioneel-historische schepen.

Waardering van het complex

Het complex SCHEEPSWERF "Meerman" is van algemeen belang. Het heeft hoge cultuurhistorische waarde als betekenisdrager voor de geschiedenis van de scheepvaart en visserijtraditie, middelen van bestaan die van groot belang zijn voor de geschiedenis van de provincie Zeeland in het algemeen en van Arnemuiden in het bijzonder. Daarnaast is het complex van belang door zijn ligging, aan en nabij water, die blijk geeft van de bijzondere samenhang tussen menselijke bedrijvigheid en landschappelijke gesteldheid en tevens de geschiedenis van de scheepsbouw helder afleesbaar maakt. Het complex bezit ensemblewaarden vanwege de samenhang tussen de verschillende onderdelen en de aanwezigheid van de historische inventaris. Het complex heeft een hoge mate van gaafheid en heeft ouderdomswaarde.

Monumentnummer*: 528316

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 mei 2006
Kadaster deel/nr: 82753/190

Complexnummer

528315

Complexnaam

Scheepswerf Meerman

*Woonplaats**

Arnemuiden

*Gemeente**

Middelburg

*Provincie**

Zeeland

Locatiennaam

Arnemuiden

Locatieomschrijving

Zuidwal 63

*Kadastrale gemeente**

Arnemuiden

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3884

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

De GROTE of BOUWLOODS bevindt zich in de noord-oostelijke hoek van het werfterrein. De loods dateert in aanleg uit circa 1870. Dit is de loods waarin de schepen werden gebouwd.

Tweebeukige loodsgebouw op rechthoekige plattegrond, opgebouwd uit zwartgeteerde gepotdekselde houten wanden waarin een aantal luiken en diverse vensteropeningen zijn aangebracht. De loods heeft een asymmetrische kap die is gedekt met oud-hollandse pannen, aangevuld met verbeterde oud-hollandse pannen. Aan weerszijden van het dak houten goten op klossen. De draagconstructie bestaat uit opeenvolgende dekbalkgebinten waarop schaarspanten zijn aangebracht. Hierin zijn vrijwel onbewerkte boomstammen, forse boomtakken en historisch bouw materiaal van schepen en gebouwdelen gebruikt. In de loods bevindt zich een werkplaats met een lemen vloer en een gedeelte dat met werkbanken is ingericht. De zolder werd gebruikt voor de opslag van klein hout, blokken, touw en ander materiaal. Het achterschot van de loods is in delen wegneembaar om de schepen in en uit te kunnen rijden.

Waardering

De GROTE of BOUWLOODS is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege:

- de industrieel-archeologische waarde;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de ouderdom van het gebouw en het toegepaste materiaal;
- de gaafheid van de loods en de aanwezige historische inventaris;
- de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de scheepshelling, de kleine loods en het pekkot.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werfgebouw

Monumentnummer*: 528317

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 mei 2006
Kadaster deel/nr: 82753/173

Complexnummer

528315

Complexnaam

Scheepswerf Meerman

*Woonplaats**

Arnemuiden

*Gemeente**

Middelburg

*Provincie**

Zeeland

Locatiennaam

Arnemuiden

Locatieomschrijving

Zuidwal bij 63

*Kadastrale gemeente**

Arnemuiden

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3884

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

De KLEINE of ZAAGLOODS gelegen ten zuidoosten van de grote loods, dateert in aanleg uit circa 1870.

Eenbeukige, geteerde houten loods op rechthoekig grondplan met een kleine, houten, aanbouw aan de westgevel. Zadeldak gedekt met rode oud-hollandse dakpannen aangevuld met verbeterde Hollandse pannen. Aan beide zijgevels houten goten op klossen.

In de westelijke zijgevel en de kopgevels bevinden zich diverse luiken en ramen met goeddeels oorspronkelijke roedenverdeling. In de westgevel een opgeklampte deur. Gesloten oostgevel. In de dakvlakken aan weerszijden twee dakramen.

De loods heeft een onverharde, lemen vloer. In de vloer werden werkputten gegraven zodat men de onderzijde van de scheepsrump kon bereiken. In de draagconstructie, bestaande uit opeenvolgende houten dekbalkgebinten waarop schaarspanten zijn aangebracht, zijn verschillende vrijwel onbewerkte boomstammen en forse boomtakken toegepast. Daarnaast wijst divers bouwmetaal op hergebruik van historische scheeps- en gebouwdelen. Op het gebint liggen losse planken waardoor een bergzolder ontstaat. In het interieur zijn nog diverse werkbanken, een draai- en vlakbank en zaag- en boormachine aanwezig.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De KLEINE of ZAAGLOODS is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege:

- de industrieel-archeologische waarde;
- de ouderdom van het gebouwtje en het toegepaste materiaal;
- de gaafheid van de loods en de aanwezige historische inventaris;
- de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de sloopshelling, de grote loods en het pekkot.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werfgebouw

Monumentnummer*: 528318

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 mei 2006
Kadaster deel/nr: 82753/159

Complexnummer

528315

Complexnaam

Scheepswerf Meerman

*Woonplaats**

Arnemuiden

*Gemeente**

Middelburg

*Provincie**

Zeeland

Locatiennaam

Arnemuiden

Locatieomschrijving

Zuidwal bij 63

*Kadastrale gemeente**

Arnemuiden

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3884

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

Eenlaags bakstenen PIK- of PEKKOT met lessenaarsdak. Aan de noordgevel een aanbouwtje met deur en klein raam. In de overige gevels diverse recente raam- en deuropeningen.

Waardering

Het PIK- of PEKKOT is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege:

- de industriële-archeologische waarde;
- de visuele en functioneel-ruimtelijke relatie met de scheepshelling en de grote en kleine loods.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Werfgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 530010

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 16 mei 2006
Kadaster deel/nr: 82717/191

Complexnummer

528315

Complexnaam

Scheepswerf Meerman

*Woonplaats**

Arnemuiden

*Gemeente**

Middelburg

*Provincie**

Zeeland

Locatiennaam

Arnemuiden

Locatieomschrijving

Zuidwal bij 63

*Kadastrale gemeente**

Arnemuiden

*Sectie**

G

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3884

*Rijksmonumentomschrijving***

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

SCHEEPSHELLING, bestaande uit een wagen- en een sleehelling, die deel uitmaakt van de rond 1870 gebouwde scheepswerf Meerman. Oorspronkelijk bevonden zich waarschijnlijk drie sloopshellingen op de werf. De oudste helling dateerde uit de jaren 1763-1766.

De sloopshelling ligt ten zuiden van de grote en kleine loods. De wagenhelling bestaat uit een hellend vlak met daarop een constructie uit hout en beton waarop ijzeren rails liggen. Eén van deze rails is aangebracht op de oude fundamente van een voormalige sloopshelling. Ook hellingier met toebehoren zijn nog aanwezig. Direct naast de rails is de sleehelling aangebracht: een betonnen platform met goten die tot in het water aflopen en die dient voor de tewaterlating van de schepen. Naast deze helling bevinden zich op het terrein nog (restanten van) twee andere sloopshellingen die buiten de bescherming vallen.

Waardering

De SCHEEPSHELLING is van algemeen belang vanwege:

- de cultuurhistorische waarde;
- de industrieel-archeologische waarde;
- de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de grote en kleine loods en het pekkot.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie